



**JADRANKA
LADY
BERESFORD-
PEIRSE** cijeli je
život posvetila
očuvanju
hrvatske
kulturne
baštine, a
zaklada koju
je osnovala
sačuvala je
brojna hrvatska
remek-djela



Tekst IVA KÖRBLER Fotografije LJERKA NJERŠ I PRIVATNI ALBUM OBITELJI BERESFORD- PEIRSE

**'Princ Charles bio je
zaklade za očuvanje**



Nakon dugogodišnjeg dobrotvornog pomaganja u obnovi niza značajnih hrvatskih kulturnih dobara stradali u Domovinskom ratu, prošlog mjeseca u Zagrebu je Ministarstvo kulture dodijelilo Jadranki Lady Beresford-Peirse, osnivačici i voditeljici zaklade The International Trust for Croatian Monuments iz Londona, posebno priznanje nagrade "Vicko Andrić" za 2014. godinu. Nagrada "Vicko Andrić" dodjeljuje se za izvanredna postignuća u području zaštite kulturne baštine u Republici Hrvatskoj, i to za postignuća u konzervatorsko-restauratorskim radovima na očuvanju kulturne baštine, istraživanju i dokumentiranju kulturnih dobara, razvoju konzervatorske i konzervatorsko-restauratorske struke i unaprjeđenju sustava zaštite kulturne baštine te očuvanju i obogaćenju ukupnog fundusa kulturne baštine Republike Hrvatske, a Jadranki Lady Beresford-Peirse dodijeljeno je za iznimne zasluge i veliko zalaganje na području zaštite kulturnih dobara Republike Hrvatske, što uključuje aktivnost po svim navedenim referencama.

ONA JE ZA NACIONAL POJASNILA zašto je obnova hrvatske kulturne baštine postala njezina glavna profesija i hobi, kako u Engleskoj funkcionira odnos prema baštini i umjetničkom nasljeđu, kako se susrela s time da stranci ponekad više cijene našu kulturnu baštinu nego mi sami, kako je englesko plemstvo osjetljivo na tuđu kulturnu baštinu i nasljeđe i zašto se u inozemstvu političari mnogo manje upliću u složene teme obnove i očuvanja umjetničke baštine nego u Hrvatskoj.

"Početak Domovinskog rata i brojne vijesti o ljudskim žrtvama i uništavanju kulturnih dobara, potakli su me da se već u studenom 1991. godine posvetim zaštiti ratom ugrožene spomeničke baštine, što je rezultiralo utemeljenjem zaklade. Prvi cilj bio nam je pokazati svijetu što se događa u Hrvatskoj i prikupiti novac za obnovu", pojašnjava Jadranka Lady Beresford-Peirse, čiji veliki angažman nije prestao završetkom rata.

Rođena je u Đurđencu, 1963. godine diplomirala je engleski i talijanski jezik s književnošću na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu, a 1964.

odlazi u Englesku i upisuje doktorat na King's Collegeu University of London te se 1966. godine udaje za Sir Henryja Beresforda Peirsea koji je, čim su se upoznali, počeo učiti hrvatski jezik. U početku je radila u struci, u knjižnici School of Slavonic and East European Studies na University of London. No pored obiteljskih obveza, bavila se prevodenjem, organiziranjem izložbi i koncerata te je istraživala život Vlaha Bukovca tijekom njegova boravka u Engleskoj, ali ističe da sve to ne bi bilo moguće da nije imala veliko razumijevanje i podršku u pokojnom suprugu Sir Henryju.

"Moj suprug je cijeloga života radio kao bankar. Međutim, uvijek je govorio da se može reći da ste 'bankar' jedino ako sami posjedujete banku. Dakle, Henry je radio u City of London kao investicijski bankar, a studirao je agrokulturu i u duši je bio šumar, kao i njegov otac. Posvetio je šumama veliki dio vremena na svojem imanju u Yorkshireu - nakon što je otišao u ranu mirovinu - onoga časa kad je naš drugi sin Johnny završio Eton College pa više nije trebalo financirati visoke školarine. Sadio je šume, krčio one koje su bile stare, misleći na generacije koje dolaze. Volio je glazbu, odrastao je u umjetničkom okruženju, a rat u Hrvatskoj ponukao ga je da i on napravi svoje pa je, uz pomoć obitelji i prijatelja, angažirao veliki broj ljudi koji prate rad naše zaklade od početka", tumači Lady Jadranka.

UPRAVO JE SIR HENRY NAPRAVIO jednu posebnu gestu kada je 1992. godine napisao pismo princu Charlesu, zamolivši ga da napiše predgovor za humanitarni koncert Ive Pogorelića za Dubrovnik. "Princ Charles pitao je zašto se brinemo o kulturnoj baštini kad ljudi ostaju bez svega, umiru i potrebna im je humanitarna pomoć. Moj suprug tada je napisao odgovor na dvije stranice i nakon toga je princ Charles napisao apel za spas hrvatske kulturne baštine te dao i jednu od prvih donacija, kojom smo pomogli izgradnju uništenog vidikovca u Arboretumu Trsteno", navodi Lady Beresford-Peirse.

To je bila prijelomna točka u odnosu engleskih plemićkih i stručnih kulturnih krugova prema "nekoj tamo maloj udaljenoj zemlji u istočnoj Europi", što će se potvrditi petnaestak godina kasnije, 2009. godine, kada



'Prvi donator moje hrvatske baštine'



FRANCESCA VON TISSEN, LJERKA NJERŠ, LADY JADRANKA, JOSIP DEPOLO, RAVNATELJ MUZEJSKOG PROSTORA ANTE SORIĆ I MARIJA BRAUT, 1992. GODINA U KLOVIČEVIM DVORIMA (LJEVO); LADY JADRANKA SA SUPRUGOM SIR HENRYJEM I BIVŠOM BRITANSKOM PREMIJERKOM MARGARET THATCHER (DESNO)



će upravo neki od najvećih britanskih stručnjaka donirati svoje tekstove za knjigu "Croatia: Aspects of Art, Architecture and Cultural Heritage", u izdanju naše zaklade. Ta knjiga, na kojoj su Lady Jadranki pomagali povjesničar umjetnosti dr.sc. Joško Belamarić i Ferdinand Meder, dugogodišnji ravnatelj Hrvatskog restauratorskog zavoda, specifična je po vjerojatno najbolje i najkvalitetnije odabranim i snimljenim fotografijama remek-djela hrvatske spomeničke baštine ikad, a sve fotografije donirane su kao priloga knjizi. "Odlučila sam da knjigu o hrvatskoj baštini napišu istaknuti Englezi koji su radi pisanja tekstova dolazili u Hrvatsku, kako bih engleskoj kulturnoj javnosti na najbolji način predstavila bogati fond svoje zemlje. Danas je i drugo izdanje knjige rasprodano, a uvijek sam posebno zahvalna poznatim hrvatskim fotografima i institucijama koji su nam ustupili svoje fotografije", ističe Lady Jadranka.

Jadranka Lady Beresford-Peirse naglašava da se nikada nije susrela s navodno hladnim i distanciranim engleskim ponašanjem prema strancima ili ravnodušnosti prema Hrvatskoj koja je bila zahvaćena ratom. "Čudi me što se u Hrvatskoj priča da nas Englezi ne vole, ja to nisam osjetila. Pazite, naša zaklada i danas ovisi isključivo o Englezima i donacije dobivamo isključivo od njih, a tijekom svih ovih godina financijski je pomoglo vrlo malo Hrvata koji tu žive", navodi Lady Beresford-Peirse te ističe kako se uvjerila da su engleski stručnjaci vrlo često bili svjesniji naše književne i spomeničke baštine od nekih naših stručnjaka u Hrvatskoj.

VRLO JE TEŠKO NABROJATI SVE SPOMENIKE i projekte u čiju obnovu i konzerviranje je do danas bila uključena Zaklada, ali među najvažnijima su značajna kulturna dobra koja su pretrpjela velika ratna oštećenja, poput crkve Sv. Vlaha u Dubrovniku, Festivalske palače u Dubrovniku, dvorca Eltz u Vukovaru, župne crkve Sv. Petra i Pavla u Osijeku, katedrale u Šibeniku, katedrale Sv. Lovre i samostana benediktinki u Trogiru, crkve Sv. Martina u Belom Manastiru i knjižnice franjevačkog samostana Male braće u Dubrovniku.

Već nekoliko godina sakuplja donacije za obnovu hrvatske pokretne kulturne baštine i time pomaže u konzerviranju i restauraciji velikog broja

ZAKLADA LADY JADRANKE spasila je crkvu Sv. Vlaha i Festivalsku palaču u Dubrovniku, dvorac Eltz u Vukovaru, crkve Sv. Petra i Pavla u Osijeku, katedralu u Šibeniku

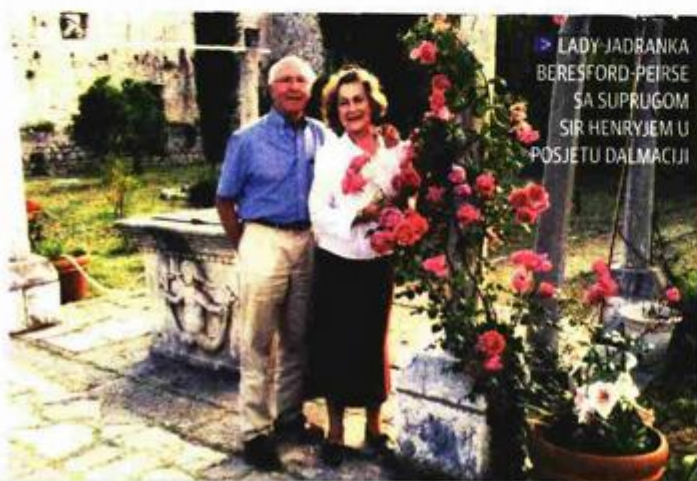
slika, a posebice ugroženog vrijednog knjižnog fonda iz više hrvatskih knjižnica. Organizirala je i niz stručnih radionica i predavanja na kojima su sudjelovali inozemni stručnjaci. Pomogla je opremiti radionice Hrvatskog restauratorskog zavoda suvremenom opremom, restauratorsku radionicu Državnog arhiva u Zadru, kao i laboratorij za prirodnoznanstvena istraživanja umjetnina na Odsjeku za konzervaciju i restauraciju Umjetničke akademije u Splitu. Osigurala je donaciju arhivskog materijala za Znanstvenu knjižnicu u Dubrovniku. Posljednjih godina Jadranka Lady Beresford-Peirse aktivno sudjeluje u zaštiti crkvenog ruha i to primarno u segmentu njegove pohrane, osiguravajući financijska sredstva za nabavu specijalnih metalnih ladičara u koje se ruho sprema od utjecaja svjetla, vlage i prašine. Time je pohranjeno i osigurano nekoliko zbirki u više crkava na obali i otocima. Pokrenula je i

školu tkanja u Ivanić Gradu te plasira istkane radove u Velikoj Britaniji. Također, financijski pomaže u usavršavanju hrvatskih mladih stručnjaka iz srodnih profesija i njihovu obrazovanju u inozemstvu.

Najviše joj je stalo do toga da kao nacija sačuvamo ono što smo dobili u kulturno nasljeđe, da se pomogne mladim ljudima da se što bolje educiraju, da sudjeluju aktivno u svjetskim zbivanjima i da tako dalje pronose glas o hrvatskoj baštini. "Važno je sklopiti baštinu s gospodarskim elementom, a živi primjer toga je franjevački samostan u Zastrogu, gdje imate bogatu baštinu, vrijedne ljude, arboretum, povrtnjak, sve njihovo, voće, povrće, med, likere, a turisti im stalno dolaze te uživaju u miru i blagostanju koje pruža samostan, bez posebno luksuznih kupaonica, televizije i Wi-Fi mreže", navodi Lady Jadranka.

TEŠKO JOJ PADAJU ARHITEKTONSKO-URBANE

devastacije koje vidi kada dolazi u Zagreb, što se krše zakoni, procedure i pravila ili se neobično izmještaju i premještaju skulpture i ne poštuju upute umjetnika kako da se nakon smrti postavljaju njihovi spomenici, poput ostavštine Ivana Meštrovića. "Ne mogu gledati ružno okruženje Meštrovićeva 'Zdenca života' i taj beton oko njega jer je kipar zamislio taj zdenac podignut na postamentu, a ne nisko. Inače, u svemu ima politike. Srećom, u Engleskoj postoje društva, Victorian Society, Georgian Society te mnogo udruga koje odmah skaču kada dođe do nečega neprimjerenog. U Engleskoj su još uvijek cijeli dijelovi Londona - kao i drugih gradova, šuma i parkova - u privatnom vlasništvu i tu postoje zakoni koji se moraju poštovati. A i sam narod, porezni obveznici, ima pravo glasa u takvim stvarima. Sada se vodi velika debata o Zelenom mostu (Green Bridge) koji bi trebao ići preko rijeke Temze, sav u cvijeću i zelenilu. Gradonačelnik Londona Boris Johnson odobrio je plan, ali se stanovnici bune jer će održavanje tog mosta biti jako skupo, a to će morati platiti upravo oni - porezni obveznici! Imamo i gorko iskustvo s fontanom postavljenom u Hyde parku u sjećanje na princezu Dianu. Fontana je već nekoliko godina zatvorena i ograđena živicom, nitko do nje ne može doći, voda ne curi. Vidjelo se, naime, da je održavanje vrlo skupo i ne zna se kakva je njezina budućnost", zaključila je Jadranka Lady Beresford-Peirse.



LADY JADRANKA BERESFORD-PEIRSE SA SUPRUGOM SIR HENRYJEM U POSJETU DALMACIJI